

mgr Paulina Wąż-Bigos

Kraków, 12.01.2022 r.

studia III stopnia

Wydział Filozoficzny

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Aktualność personalistycznego ujęcia relacji kobiety i mężczyzny we współczesnym społeczeństwie konsumpcyjnym. Analiza ujęcia Jana Pawła II i Karola Wojtyły,

Napisanej na seminarium z filozofii społecznej i polityki pod kierunkiem dr. hab. Joanny Mysony Byrskiej, prof. UPJP II

Celem pracy ukazanie aktualności personalizmu w relacji kobiety i mężczyzny we współczesnym społeczeństwie konsumpcyjnym. Analizy oparto o personalistyczną myśl Karola Wojtyły i Jana Pawła II. Pokazano, że personalizm jest wartościową propozycją, ponieważ podkreśla znaczenie osoby w świecie, upodmiatawia człowieka. Dokonano charakterystyki świat konsumpcji oraz przedstawiono główne założenia personalizmu, aby unaocznic jak współcześnie zmienia się postrzeganie relacji kobiety i mężczyzny. Została pokazana wartościowość personalizmu i jego dobry wpływ na relację kobiety i mężczyzny, zwłaszcza relację w małżeństwie i rodzinie. Pokazano, że droga do życia zgodnego z zasadą personalizmu jest bardzo trudna i długa, jednak jest możliwa.

Główną metodą zastosowaną w pracy jest metoda analityczno-syntetyczna, oraz elementy metody porównawczej, ponieważ celem nie jest wyłącznie prezentacja współczesnego społeczeństwa konsumpcyjnego i personalizmu Karola Wojtyły /Jana Pawła II, ale również pokazanie aktualności personalistycznego ujęcia relacji kobiety i mężczyzny we współczesnym społeczeństwie konsumpcyjnym. Wymaga to przedstawienia istoty personalizmu i wartości panujących we współczesnym świecie konsumpcji, aby zobaczyć jak zmienia to relację pomiędzy kobietą i mężczyzną oraz sposób funkcjonowania rodziny.

Rozprawa składa się ze wstępu, trzech rozdziałów, zakończenia oraz wykazu prac cytowanych.

Pierwszy rozdział dotyczy analizy współczesnego świata konsumpcji, w którym najważniejszym celem życia człowieka jest konsumowanie, ponieważ poprzez konsumowanie człowiek się realizuje i osiąga cel swojego życia. Cechą charakterystyczną świata konsumpcji jest uprzedmiotowienie i utowarowienie, czyli traktowanie wszystkiego jak rzeczy lub towaru. Również osoba człowieka zostaje zredukowana do przedmiotu konsumpcji, który może zostać użyty i wyrzucony. W życiu człowieka-konsumenta dominują takie wartości jak: przyjemność, czas, wolny, zabawa, zakupy. Nie jest to nic nowego, nowością jest masowość zjawiska, która wpływa również na odgrywanie ról społecznych przez kobietę i mężczyznę. Konsumpcyjna, nowa tożsamość mężczyzny nie jest już stawiana w opozycji do wrażliwej i delikatnej kobiecości, zacierają się granice między męskością, a kobiecością. Mężczyzna jako konsument powinien przede wszystkim dbać o swój wygląd oraz dobra materialne jakie posiada, ponieważ jest to oznaka jego sukcesu i prestiżu społecznego. Współczesna kobieta powinna podejmować role, które są niezależne od jej uwarunkowań płciowych i nie powinna ograniczać się do roli matki i żony. Kobieta powinna ciągle dbać o swój wygląd i ciało, ponieważ to ją przede wszystkim określa i stanowi o jej wartości.

Rozdział drugi to próba pokazania istoty personalizmu Karola Wojtyły i Jana Pawła II. Personalizm w przeciwieństwie do współczesnego świata konsumpcji upodmiotawia człowieka. Kobieta i mężczyzna w personalizmie Karola Wojtyły i Jana Pawła II to przede wszystkim osoby, które posiadają niezbywalną godność. Wojtyła wyróżnia osobę spośród innych rzeczy i wyznacza jej naczelną pozycję w świecie. Wojtyła zwraca również uwagę na niebezpieczeństwo traktowania drugiej osoby jako środka do celu. Według Wojtyły to miłość jest przeciwieństwem instrumentalnego traktowania. Miłość to kierowanie się dobrem drugiej osoby, to adekwatna odpowiedź na wartość drugiej osoby. W działaniu współczesnego konsumenta można dostrzec absolutyzację przyjemności, która według Wojtyły prowadzi do utylitarystycznej mentalności zagrażającej właściwej relacji kobiety i mężczyzny. Istotą miłości jest afirmacja godności drugiej osoby oraz bezinteresowny dar z siebie. Należy podkreślić, że godność kobiety i mężczyzny w personalizmie Karola Wojtyły jest identyczna. Godność kobiety i mężczyzny jest godnością realnie istniejącej osoby.

W rozdziale trzecim pokazano jedno z najważniejszych powołań kobiety i mężczyzny, powołanie do życia w małżeństwie i w rodzinie. Jan Paweł II przyszłości współczesnej rodziny upatruje w modelu personalistycznym, krytykując współczesne alternatywne formy życia rodzinnego, ponieważ pomijają jej podmiotowy charakter. Partnerzy – konsumenci traktują siebie wzajemnie jak towar. Zmienia się też postrzeganie wielu wartości, między innymi

wierności i miłości. Wszystko zostaje utowarowione. Według Wojtyły kobieta i mężczyzna są sobie równi co do godności, ale zarazem różni, tworząc dopełniającą się wspólnotę. Jan Paweł II dostrzegł nasilający się współcześnie problem nieumiejętnego zaspokajania swoich potrzeb przez człowieka oraz życie zgodne z ideą „mieć”, a nie „być”. Wielkim niebezpieczeństwem konsumpcjonizmu jest przedłożenie materialnych rzeczy ponad wartości duchowe. Dlatego tak ważne staje się upowszechnianie personalizmu, dzięki któremu człowiek może wyzwolić się spod panowania materializmu. Mądre posiadanie i używanie pozwala na rozwój osoby w duchu personalistycznym. Umiarkowana konsumpcja według Jana Pawła II jest odpowiedzią na to, jak powinien postępować człowiek we współczesnym społeczeństwie konsumpcyjnym.

Paulina Wpi-Bigoŝ